

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΛΑΓΟΥ

Μαρία Κάλλας

το κορίτσι με τα
ΧΙΝΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Εικονογράφηση
Πετρούλα Κρίγκου

Ν Ε Α Ν Ι Κ Η Λ Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

ΣΕΙΡΑ: ΜΙΚΡΗ ΠΥΞΙΔΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Μαρία Κάλλας, το κορίτσι με τα χίλια ονόματα**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Κατερίνα Λαγού

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη

ΕΞΟΦΥΛΛΟ – ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: Πετρούλα Κρίγκου

ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΟΦΥΛΛΟΥ: Χάρης Βαλσάμης, Τζίνα Γεωργίου

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Βάσω Βύρρα, Ραλλού Ρουκωτά

© Κατερίνα Λαγού, 2020

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2020

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2020

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3425-4

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3426-1

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Από το 1979

Έδρα:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Publishers since 1979

Head Office:

121, Tatoiu Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore:

13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΛΑΓΟΥ

Μαρία Κάλλας

το καλύτερο με τα
ΧΙΝΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Εικονογράφηση: Πετρούλα Κρίγκου

*Στη μνήμη του παππού Γιώτη
που μας ονειρευόταν πριμαντόνες
στη Σκάλα του Μιλάνο*

«Περισσότερο και από το ταλέντο της, περισσότερο κι από την επιτυχία της, αυτό που με εντυπωσίαζε πάντα στη Μαρία Κάλλας ήταν η ιστορία των πρώτων προσωπικών της αγώνων όταν, φτωχή έφηβη, προσπαθούσε να επιπλεύσει σε ασυνήθιστα βαθιά νερά».

Αριστοτέλης Ωνάσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ Ρόλυ Πόλυ	13
ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ Άννα Μαρία Σοφία Καικιλία Καλογεροπούλου, ή Μέρι Κάλλας, ή Πέντε μεγάλοι καβγάδες	19
ΕΝ ΠΛΩ Μέρι Κάλλας	35
ΚΑΘ' ΟΔΟΝ Μαριάννα Κάλλας	39
ΑΘΗΝΑ Μαριάννα Καλογεροπούλου	41
ΑΘΗΝΑ Μαρρρία Άννα Καλογεροπούλου ή Η εποχή με τα παράδοξα	57
ΑΘΗΝΑ Μ. Καλογεροπούλου – Μ. Καλογεροπούλου – Μ. Καλογεροπούλου ή Ξερί πρωτόγνωρα – Τρία θαύματα	78

ΑΘΗΝΑ	
Μ. Καλογεροπούλου – Μ. Καλογεροπούλου	
ή Τρεις γερμανικές παραγωγές	99
ΑΘΗΝΑ	
Μαριάννα Καλογεροπούλου	
ή Τέλος δεν έχουν τα παράδοξα	107
ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ	
Μαρί Καλλάς ή Τέσσερις θρίαμβοι	
Τέσσερις πανωλεθρίες	118
ΕΝ ΠΛΩ	
Μαρία Κάλλας	125
Και μετά; Τι έγινε μετά;	127
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ	132
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	139

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Ρόλυ Πόλυ

Κρύβομαι στην αγκαλιά του μπαμπά. Νιώθω τη μαμά πίσω μας να δυσανασχετεί εκνευρισμένη. Αν μπορούσε θα ούρλιαζε: «Σταμάτα πια ν' αγαπάς αυτόν τον ψεύτη, αυτόν τον υποκριτή, αυτόν τον Πουτσίνι*!». Δεν τολμάει. Μόνο ένα θυμωμένο «Έλα, Μαριάννα, πρέπει να βιαστείς», λέει.

Χασομερώ για λίγο. Ποιος ξέρει πού με πηγαίνει αυτό το ταξίδι. Ποιος ξέρει για πόσα χρόνια θα χωριστώ πάλι από αυτόν τον όμορφο, ήσυχο μπαμπά.

«Να φροντίζεις να κοιμάσαι, Μέρι μου. Να μην κουράζεις τα μάτια σου στις παρτιτούρες. Να ξεκινάς τη μέρα σου με χλιαρό νερό με λεμόνι και μέλι», μου λέει. Αλλά αυτό που εννοεί είναι «Φοβάμαι για σένα, Μέρι. Πώς θα τα καταφέρεις μόνη σου στην ξένη χώρα; Στην καριέρα που σου διάλεξαν μόνο

---

* Τζάκομο Πουτσίνι (1858-1924): Ιταλός συνθέτης της όπερας. Τα πιο γνωστά έργα του είναι η *Τόσκα*, η *Μποέμ*, η *Μαντάμα Μπάτερφλαϊ*, η *Τουραντό*.

ανταγωνιστές θα βρεις. Κι εχθρούς. Κανέναν φίλο. Πρόσεχε, παιδί μου!»

«Όχι, όχι, μπαμπά. Κάνεις λάθος. Εγώ... οι νότες... η μουσική... η τέχνη...» θέλω να του πω.

Αλλά δε βρίσκω τις λέξεις να του εξηγήσω. Και η μαμά με πιάνει από το μπράτσο.

«Αν καθυστερήσεις κι άλλο, Μαριάννα, θα χάσεις το πλοίο!» μου υπενθυμίζει. «Βερόνα, σου ερχόμαστε!» αρχίζει να φωνάζει σαν να είναι στρατηγός που εμψυχώνει τους στρατιώτες του πριν από τη μάχη.

Κατεβαίνουμε στον δρόμο. Αντί για ταξί μάς περιμένει μια μαύρη λιμουζίνα. «Για σένα», απαντάει στο απορημένο μου βλέμμα.

Τι έκανε πάλι αυτή η απρόβλεπτη γυναίκα; Με το ζόρι βρήκαμε πενήντα δολάρια για το ταξίδι στην Ιταλία. Τα υπόλοιπα μας τα δάνεισε ο νονός Λαντζούνης. Δάνεια άτοκα χωρίς επιστροφή. Όπως όλα τα προηγούμενα. Και τώρα η μαμά πέταξε τις τελευταίες οικονομίες μας για να νοικιάσει λιμουζίνες;

«Στη νίκη αξίζουμε σαμπάνια. Στη μάχη την έχουμε ανάγκη», λέει η μαμά παραφράζοντας τον Ναπολέοντα*. Πάνω στο κάθισμα της λιμουζίνας με περιμένει ένα κόκκινο καπέλο. «Κανένας στρατηγός δεν κατεβαίνει στη μάχη χωρίς πηλήκιο», προσθέτει και μου το φοράει.

---

* Ναπολέων Βοναπάρτης (1769-1821): Στρατηγός και αυτοκράτορας της Γαλλίας.

Σκέφτομαι πόσο γελοία πρέπει να δείχνω. Σπανιόλικη φούστα, κρίκοι στ' αυτιά, κορδέλα στα μαλλιά. Κι από πάνω το κόκκινο καπέλο.

Μόλις φτάνουμε στο λιμάνι, ο φίλος μου ο Νικολά μου το επιβεβαιώνει «Καλώς τη Ρόλυ Πόλυ*», με πειράζει. «Έτοιμη να καταταγείς στον ρωσικό στρατό;»

«Βλάκα», γρυλίζω κάνοντας τη θυμωμένη και ξεκινώ να κινηθώ προς το κοντινότερο επιβατηγό πλοίο. «Αυτό είναι το “SS Russia”;» τον ρωτάω.

«Θα 'θελες», μου λέει. Και μου δείχνει ένα φορτηγό πλοίο έτοιμο για απόσυρση. «Αυτό είναι το “Russia”».

Κοιτάζω τη μαμά με απόγνωση. Έφτασα με λιμουζίνα στο λιμάνι σαν πρωταγωνίστρια της Σκάλα του Μιλάνο** για να μπω σε αυτό το ερείπιο;

Δεν προλαβαίνουμε να αρθρώσουμε λέξη γιατί εκείνη τη στιγμή καταφτάνει ο ατζέντης μου, ο Έντι, με τη γυναίκα του, τη Λουίζ, που είναι και η δασκάλα μου της μουσικής. Κανένας από τους δύο δε δείχνει απογοητευμένος στη θέα του «Russia».

«Τι σημασία έχουν όλα αυτά;» λένε σ' εμένα και στον Νικολά. «Εσείς ξεκινάτε τώρα το ταξίδι σας προς την παγκόσμια φήμη. Στην αρχή, πρωταγωνι-

---

* Ρόλυ Πόλυ: είδος παιχνιδιού-κούκλας που όταν το πιέζεις πετιέται από τη βάση του.

** Σκάλα: το πιο σημαντικό θέατρο όπερας της Ιταλίας και ένα από τα σημαντικότερα του κόσμου. Πήρε το όνομά του από την Πλατεία Σκάλα του Μιλάνο, στην οποία βρίσκεται.

στές στην Τζοκόντα*, στην Αρένα της Βερόνα**. Μετά στη Σκάλα του Μιλάνο. Και στη συνέχεια, σε όλες τις όπερες του πλανήτη».

Ο Έντι κρατάει στα χέρια του κάτι χαρτιά.

«Τα συμβόλαιά σας», μας λέει. «Χρειάζονται υπογραφή». Μας προσφέρει ένα σπιλό.

Ο Νικολά υπογράφει βιαστικά.

«Έι, διαβάστε το πρώτα», προτρέπει γελώντας ο Έντι.

Εγώ σκέφτομαι ακόμη τα λόγια του Έντι και χάνομαι σε όνειρα για παγκόσμια φήμη. Το ξύλινο πάτωμα στη Σκάλα. Τα βελούδινα ριντό*** της να ανοιγοκλείνουν για δέκα ανκόρ****, τα ξέφρενα χειροκροτήματα, τα τριαντάφυλλα να πέφτουν στα πόδια μου, τις ιαχές του κοινού: «Του σέι λα Σκάλα Σ-Κ-Α-Λ-Α-Σ-Κ-Α-Λ-Α-Σ-Κ-Α-Λ-Α-Σ-Κ-Α-Λ-Α»*****.

«Με τα συμβόλαια αυτά», εξηγεί ο Έντι, «γίνομαι και επίσημα ο ατζέντης σας».

«Ξέρεις ότι σου έχω τυφλή εμπιστοσύνη, Έντι», λέω και υπογράφω το συμβόλαιο χωρίς να διαβάσω ούτε μία γραμμή.

* Τζοκόντα: όπερα του Πονκιέλι.

** Αρένα της Βερόνα: υπαίθριο ρωμαϊκό αμφιθέατρο στη Βερόνα της Ιταλίας, όπου τα καλοκαίρια παρουςιάζονται παραστάσεις όπερας.

*** Ριντό: θεατρική κουρτίνα.

**** Ανκόρ: (γαλλικά: *encore*) *πάλι*, *ξανά*. Στην όπερα χρησιμοποιείται για να εξηγήσει την επανάληψη, έπειτα από επίμονο χειροκρότημα του κοινού, μίας άριας από την παράσταση.

***** Του σέι λα Σκάλα: (ιταλικά: *tu sei la Scala*) *Εσύ είσαι η Σκάλα*.

Έτσι κι αλλιώς ποτέ δεν αγάπησα το διάβασμα.
Μόνο το μέτρημα.

Με τον αγαπημένο μου μετρονόμο να μετρώ και να ξαναμετρώ μουσικά μέτρα, χρόνους, τέταρτα, όγδοα, ρυθμούς, παύσεις, διαστήματα, καβγάδες, παράδοξα, πρωτόγνωρα, όπερες, θριάμβους, πανωλεθρίες, θαύματα...

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Άννα Μαρία Σοφία Καικιλία Καλογεροπούλου,
ή Μέρι Κάλλας,
ή Πέντε μεγάλοι καβγάδες

Σε όλες τις οικογένειες προκύπτουν αφορμές για διαφωνίες, συγκρούσεις ή ακόμη και καβγάδες. Στη δική μας προέκυπταν κάπως συχνότερα.

Ο πρώτος μεγάλος καβγάς των γονιών μου έγινε για το όνομά μου. Τη στιγμή που προέκυψε η διαφωνία, έπρεπε και οι δύο, μαμά και μπαμπάς, να είχαν βγάλει τα χαρτιά του διαζυγίου και να είχαν βάλει μια ευδιάκριτη υπογραφή. Γιατί, όταν δύο άνθρωποι δεν μπορούν να καταλήξουν στο όνομα του παιδιού τους, σημαίνει ότι δεν αγαπιούνται.

Όταν οι γονείς μου αγαπιούνταν –παλιά, πολύ παλιά–, δεν είχαν καμία διαφωνία. Γεννήθηκε η αδελφή μου; «Καλώς ήλθες, Υακίνθη μας», είπαν και οι δύο με μια φωνή. Μπορείς να τους πεις κακόγουστους που διάλεξαν τέτοιο όνομα. Ή γλυκερά ρομαντικούς που βλέπουν το παιδί τους σαν λουλούδι. Αλλά δεν μπορείς να αρνηθείς την ομοψυχία τους.

Όταν γεννήθηκε ο αδελφός μου, είπαν: «Καλώς ήλθες, Βασίλη μας, βασιλιά μας». Λίγα χρόνια μετά, ο Βασίλης ο βασιλιάς αρρώστησε και πέθανε. Οι γονείς μου είπαν με μια φωνή: «Ο Βασίλης ο βασιλιάς μας ήλιος που βασίλεψε».

Μετά κάτι άλλαξε και έχασαν την ομοφωνία τους.

Ο μπαμπάς είχε την ιδέα της πρώτης μετακόμισης. Από τον Μελιγαλά Μεσσηνίας στην Αστόρια Νέας Υόρκης.

Είχε την ελπίδα ότι στη νέα πόλη, στη νέα ήπειρο, θα έβρισκαν και τη χαμένη τους αγάπη.

Εκεί γεννήθηκα εγώ.

Ήταν και οι δύο σίγουροι ότι θα γεννιόμουν αγόρι, ένας νέος Βασίλης βασιλιάς, που θα τους έκανε να ξαναγκαλιαστούν όπως παλιά.

Αλλά εγώ γεννήθηκα κορίτσι.

Η μαμά για μέρες δεν ήθελε ούτε να με δει.

Και όταν με είδε, ήρθε ο πρώτος καβγάς.

«Θα την πούμε Μαρία», είπε η μαμά.

«Όχι· Σοφία», φώναζε ο μπαμπάς.

«Τότε Άννα», έλεγε η μαμά.

«Καικιλία», ο μπαμπάς.

Κανένας δεν υποχωρούσε. Το αποτέλεσμα ήταν ένα πιστοποιητικό γέννησης-εφιάλτης για κάθε ληξίαρχο. Νεογέννητο με όνομα-σιδηρόδρομο: Άννα Μαρία Σοφία Καικιλία Καλογεροπούλου. Πού να ήξεραν πόσο μάταιος θα αποδεικνυόταν αυτός ο πρώτος καβγάς! Λίγα χρόνια μετά, ο μπαμπάς έκανε αυ-

τό που έκαναν όλοι οι Έλληνες της Αμερικής: ψαλί-
δισε το ελληνικό Καλογερόπουλος στο πιο εύκολο
Κάλλας. Το δε βασιλικό Άννα Μαρία Σοφία Καικιλία
ξέπεσε σε ένα ταπεινό Μέρι.

Πριν προλάβει να σταματήσει ο πρώτος καβγάς,
στον χώρο του ληξιαρχείου, ακολούθησε και ο δεύ-
τερος μεγάλος καβγάς. Αφορμή η ημερομηνία γέννη-
σής μου.

«Δύο Δεκεμβρίου», είπε η μαμά στον ληξίαρχο.

«Τι λες, Λίτσα; Τρεις Δεκεμβρίου», αντιγύρισε ο
μπαμπάς.

«Όχι, όχι, τέσσερις Δεκεμβρίου», διόρθωσε η μα-
μά.

Άλλος ένας μάταιος καβγάς. Ποιον ενδιέφερε πό-
τε γεννήθηκα; Αφού έτσι κι αλλιώς γενέθλια δε γιόρ-
ταζα ποτέ. Στο σπίτι των Κάλλας δεν υπήρχε αιτία
για γιορτές. Μόνο διαφωνίες και φωνές.

Κι όμως, είμαι βέβαιη ότι οι γονείς μου κάποτε
–παλιά, πολύ παλιά– αγάπησαν ο ένας τον άλλο.
Όταν ο μπαμπάς είδε για πρώτη φορά τη μαμά θα
εντυπωσιάστηκε. Ξανθιά, νέα, όμορφη, κόρη στρα-
τηγού. Όταν η μαμά είδε για πρώτη φορά τον μπα-
μπά, θα πρέπει να πίστεψε ότι βρήκε ένα πιστό
αντίγραφο του αγαπημένου της Τζάκομο Πουτσίνι.
Το ίδιο μελαχρινός, το ίδιο μουστάκι, η ίδια σιωπηλή
γοητεία. Μάταια ο παππούς Δημητριάδης επέμενε
ότι ήταν πολύ μεγάλος και παντελώς ακατάλληλος
για εκείνη. Η μαμά ονειρευόταν ότι θα γινόταν μια

Ελβίρα Πουτσίνι*, μια μούσα που θα τον ενέπνεε να της συνθέσει μια όπερα και να υπογράψει φαρδιά πλατιά στην πρώτη σελίδα: *Στη Λίτσα, τη μοναδική, παντοτινή μου αγάπη*. Ο μπαμπάς, βέβαια, δεν είχε ιδέα από όπερα. Είχε, όμως, μια περίεργη ομοιότητα με τον Πουτσίνι, εκτός από το σκούρο μουστάκι: αγνοούσε τις μοναδικές, παντοτινές αγάπες.

Και κάπως έτσι η μαμά εμφάνισε ανησυχητικές ομοιότητες με την Ελβίρα Πουτσίνι, την απατημένη, δυστυχημένη σύζυγο του Τζάκομο.

Ζήλιες, φωνές, κλάματα.

Τότε ντελ Λάγκο** έγινε το σπιτάκι μας. Για την ακρίβεια και τα εννιά σπιτάκια μας. Γιατί οι γονείς μου είχαν την παράξενη αίσθηση ότι, αλλάζοντας σπίτι και γειτονιές, θα άλλαζαν και αισθήματα. Ούτε εγώ ούτε η μεγαλύτερη αδελφή μου, η Υακίνθη (που πλέον όλοι αποκαλούσαμε Τζάκι), βρίσκαμε το θάρρος να φωνάξουμε: «Μπαμπά! Κι αν ακόμη μετακομίσουμε στο Φεγγάρι δε θα ξαναγαπήσεις τη μαμά!» «Μαμά! Το ίδιο!»

Έτσι, κάθε χρόνο βρισκόμουν στην εξαιρετικά δύσκολη θέση να είμαι η καινούργια μαθήτριά στην τάξη. Όποιος έχει βρεθεί στη θέση μου έστω και μία φορά ξέρει ακριβώς τι εννοώ. Όλα τα παιδιά παίζουν

---

* Ελβίρα Πουτσίνι: σύζυγος του Τζάκομο Πουτσίνι και μητέρα του γιου του, Αντόνιο.

** Τότε ντελ Λάγκο: ψαροχώρι έξω από τη Λούκα της Ιταλίας, όπου ζούσε ο Πουτσίνι με την οικογένειά του.

χαρούμενα στο προαύλιο. Τα αγόρια μοιράζονται σε ομάδες για το φούτμπολ*. Τα κορίτσια κάνουν η μία στην άλλη κοτσιδάκια και πλεξούδες, ψιθυρίζουν μυστικά και γελάνε με συνηνοχή, δίνοντας όρκους «Θα είσαι για πάντα-πάντα-πάντα η καλύτερή μου φίλη».

Δυο παιδιά στέκονται μαγκωμένα στο προαύλιο. Το χοντρό αγόρι και το χοντρό κορίτσι, που έχει την ατυχία να είναι και καινούργιο στο σχολείο.

Το χοντρό αγόρι σώζεται από τον απaráβατο κανόνα που ισχύει σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης: «Χοντρό αγόρι! Κάτσε στο τέρμα».

Το χοντρό αγόρι τρέχει μην και προλάβουν και αλλάξουν γνώμη, και ξεμείνει στο προαύλιο με το καινούργιο, χοντρό κορίτσι.

Και τι γίνεται τότε;

Τι γίνεται με το καινούργιο, χοντρό κορίτσι;

Τι γίνεται με το καινούργιο, χοντρό κορίτσι, που έχει πέντε βαθμούς μυωπία σε κάθε μάτι και φοράει γυαλιά;

Τι γίνεται με το καινούργιο, χοντρό κορίτσι, που φοράει γυαλιά και έχει φακίδες και σπυράκια;

Τι γίνεται με το καινούργιο, χοντρό κορίτσι, που φοράει γυαλιά, έχει φακίδες, σπυράκια και ακούει μόνο κλασική μουσική και όπερα;

Δε θα σας αφήσω σε αγωνία. Θα σας το αποκάλυψω αμέσως.

---

* Φούτμπολ: (αγγλικά) ποδόσφαιρο.

Κάθεται σε μια γωνιά και τρώει τα νύχια του. Ονειρεύεται την καλοκαιρινή παράσταση στο τέλος της χρονιάς, όπου θα τραγουδήσει τη «Χαμπανέρα*». Όλοι όσοι τώρα την αγνοούν θα την κοιτάξουν με περιέργεια, ίσως και με θαυμασμό. «Ωραία τραγουδάς. Τι τραγούδι είναι αυτό;» θα ρωτήσουν μερικοί. Το καινούργιο, χοντρό κορίτσι θα πει από μέσα του: *Άσχετοι! Δεν ξέρετε τη «Χαμπανέρα»*. Από έξω του θα πει ντροπαλά: «Είναι μια άρια από την *Κάρμεν* του Μπιζέ». Τον επόμενο Σεπτέμβρη τα παιδιά θα έχουν ξεχάσει την *Κάρμεν*, τη Χαμπανέρα, θα έχουν ξεχάσει και το καινούργιο, χοντρό κορίτσι που θα έχει πάλι αλλάξει σπίτι, γειτονιά και σχολείο.

Αλλά, ευτυχώς, σε όλη αυτή τη δυστυχία υπάρχει μια μεγάλη και εύκολη παρηγοριά. Η μουσική!

Από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου, όποτε βρίσκω ευκαιρία παίρνω θέση στην πιανόλα και παίζω. Και όποτε η πιανόλα είναι πιασμένη από την Τζάκι, αρχίζω και τραγουδάω.

Όλα, οι καβγάδες, το σχολείο, οι συμμαθητές φαντάζου λιγότερο βαριά όταν τα κοιτάς μέσα από τις νότες.

Τα Σαββατόβραδα μαζευόμαστε στο σαλόνι μας εμείς και η οικογένεια της γειτόνισσάς μας, της κυρίας Παπατζόν – πρώην Παπαγιάννη. Κάποιες φορές έρχεται και ο νονός μου, ο γιατρός Λαντζούνης. Άλλοι

---

* Χαμπανέρα: άρια από την όπερα *Κάρμεν* του Ζωρζ Μπιζέ.

δεν έρχονται γιατί η μαμά δε θεωρεί κανέναν άλλο αντάξιο της παρέας μας. Ακούμε στο ραδιόφωνο την Μητροπολιτική Όπερα της Νέας Υόρκης. Ο μπαμπάς φιλονουστάζει. Έχει μπροστά του την εφημερίδα και ρίχνει κλεφτές ματιές. Νομίζω και οι Παπαγιάννηδες-Παπατζόν. Αλλά το κρύβουν. Γιατί αν το δείξουν, η μαμά δε θα τους ξανακαλέσει. Εγώ συγκεντρώνομαι στη μουσική και προσπαθώ να αποστηθίσω τους στίχους και τις μελωδίες των τραγουδιών που ακούω.

Η μαμά καταλαβαίνει τη μεγάλη μου αγάπη για τη μουσική και αποφασίζει να καλέσει μια Ιταλίδα καθηγήτρια, τη σινιορίνα Σαντρίνα, για να διδάξει σ' εμένα και στην Τζάκι πιάνο και σολφέζ.

Και τότε προκύπτει η αφορμή του τρίτου –μεγαλύτερου και διαρκούς– καβγά των γονιών μου: η μουσική.

Δεν είναι απλώς ότι η μαμά ακούει κλασική μουσική, με ιδιαίτερη αδυναμία στις όπερες του Πουτσίνι, ενώ ο μπαμπάς προτιμά τα ελληνικά φολκλόρ* ή –ακόμη καλύτερα– τη σιωπή. Είναι που, όταν ο μπαμπάς ακούει την αμοιβή της κυρίας Σαντρίνα –δύο δολάρια το μάθημα, τέσσερις φορές την εβδομάδα– θυμώνει πάρα πολύ.

«Είσαι με τα καλά σου;» λέει στη μαμά. «Δεκαέξι δολάρια; Ποιοι νομίζεις ότι είμαστε; Οι Ροκφέλερ**; Γυ-

---

* Φολκλόρ: (αγγλικά: folklore) παραδοσιακά.

** Ροκφέλερ: πάμπλουτη επιχειρηματική δυναστεία των ΗΠΑ.

ρίζω όλες τις πολιτείες με ένα βαλιτσάκι φάρμακα για να τα καταφέρουμε. Με τέτοιες αλόγιστες σπατάλες δε θα αποκτήσουμε ποτέ το δικό μας φαρμακείο».

Η μαμά τότε αρχίζει να του φωνάζει: «Αν ήθελες να έχουμε το δικό μας φαρμακείο, δεν έπρεπε ποτέ να είχαμε φύγει από την Ελλάδα και τον Μελιγαλά, γιατί εκεί είχαμε το μοναδικό φαρμακείο σε δεκατρία χωριά. Είχαμε λεφτά. Είχαμε υπηρέτρια. Είχαμε μαγείρισσα».

Για ευτυχία δεν είπε τίποτα.

Και τότε ο μπαμπάς τής απαντά: «Φαρμακείο αποκτήσαμε και στην Αμερική. Μήπως το ξέχασες; Με τη μεγαλομανία σου ήμασταν το μοναδικό φαρμακείο με όνομα. Σαν μπουτίκ. Εσύ το βάφτισες: *The Splendid Pharmacy**. Το ξεχνάς;»

«Το μόνο που προσπαθώ να ξεχάσω, Γιώργο, είναι ότι εξαιτίας της ανικανότητάς σου τώρα δεν έχουμε τίποτα», φώναζε εκείνη.

«Αν δεν έχουμε τίποτα δε φταίω εγώ. Φταίει ο μαύρος Οκτώβρης, η μαύρη Πέμπτη, η κατάρρευση της Γουόλ Στρίτ, το οικονομικό Κραχ** ...» απαντούσε εκείνος.

---

* *The Splendid Pharmacy*: (αγγλικά) το λαμπρό φαρμακείο.

** Η παγκόσμια οικονομική ύφεση του '30 ξεκίνησε τον Οκτώβρη του 1929 από μία κρίση (κραχ) στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης που εδρεύει στη Γουόλ Στρίτ. Εκτός από τις επιχειρήσεις που πτώχευσαν πολλοί άνθρωποι έμειναν άνεργοι για χρόνια και πολλοί αυτοκτόνησαν εξαιτίας της οικονομικής καταστροφής τους.

*Η Μέρι είναι ένα κορίτσι που δεν αγαπάει το διάβασμα.
Όταν η μαμά της της λέει «Σχολεϊό όβερ», πηδάει από χαρά.
Αγαπάει, όμως, πολύ τη μουσική και το μέτρημα.
Με τον αγαπημένο της μετρονόμο μετράει όχι μόνο
μουσικά μέτρα, χρόνους, τέταρτα, όγδοα, ρυθμούς, παύσεις
και διαστήματα. Αλλά και ονόματα, καβγάδες, παράδοξα,
πρωτόγνωρα, πανωλεθρίες. Και μαζί θριάμβους και θαύματα...*

Η μυθιστορηματική βιογραφία της Μαρίας Κάλλας, της κορυφαίας
φωνής του εικοστού αιώνα στον χώρο του λιρικού θεάτρου.

Από 11 ετών

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psychogios.gr

ISBN: 978-618-01-3425-4

9 786180 134254

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 23834